

Kapitola 8

Velká Británie v české zahraniční politice

Ondřej Ditrych

VELKÁ BRITÁNIE V ČESKÉ ZAHRA NIČNÍ POLITICE: VÝCHODISKA

Dvoustranné vztahy mezi Českou republikou a Spojeným královstvím Velké Británie a Severního Irska (dále Velká Británie) nebyly v roce 2007 soustředěny kolem domén, které by lákaly k zapojení široký okruh aktérů. Nedošlo k žádnému vymknutí ze standardních velmi dobrých vztahů nebo k rozšíření oblasti zahraniční politiky o nová témata.¹ Rozsah čistě dvoustranných vztahů mezi oběma státy byl rovněž omezen společným členstvím v EU. Nedostatek „přitažlivosti“ dvoustranných vztahů se odrazil i v nepřítomnosti souvisejících priorit v základních politických dokumentech,² například vládním prohlášení nebo koaliční smlouvě, a omezením zájmu sdělovacích prostředků.³ Přesto je v nich možno vymezit a pojmenovat určité oblasti, kterým budou věnovány první dvě části této kapitoly – spolupráci v bezpečnostní oblasti a jednání vztahující se k EU –, přičemž obě se v jistém smyslu nacházejí na pomezí dvou – a mnohostranného rozměru zahraniční politiky. Dále bude pozornost věnována ekonomickým a kulturním dvoustranným vztahům a zahraniční politice nestátních aktérů.

VELKÁ BRITÁNIE V ČESKÉ ZAHRA NIČNÍ POLITICE: AGENDA, UDÁLOSTI

Bezpečnostní spolupráce

Navázání úzkých bezpečnostních vztahů mezi oběma zeměmi spadá do období, kdy armády obou zemí působily v součinnosti při balkánských operacích v devadesátých letech. Nepochybně byla ovlivněna rovněž „lákovostí“ britské armády, vyplývající z jejího zázemí a rozsáhlých zkušeností. Ve zde sledovaném roce 2007 bylo možno rozlišit vztahy v místech společného nasazení britské armády a AČR – tj. v Afghánistánu a Iráku – a ostatní, které zahrnují účast na výcvikových nebo odzbrojovacích

programech. Ani v jednom případě nelze hovořit o výlučně dvoustranném rozměru zahraniční politiky, protože se odehrávaly na pozadí mnohostranných rámců. Přesto byly tyto vazby při dvoustranných jednáních zřetelně vymezenou doménou.

Spolupráce v Iráku je vzhledem k umístění českého kontingentu v rámci MNF-I (*Multinational Force – Iraq*) pod britským velením MND-SE (*Multinational Division – South East*) v Basře nejvýznamnější.⁴ V souvislosti se splněním původního zadání – výcviku irácké vojenské policie – už na jaře roku 2007 a zároveň s procesem omezení britské přítomnosti pod hlavičkou MNF-I byla mezi oběma stranami během roku vedena jednání o budoucnosti českého nasazení.⁵ S novým úkolem, ochranou vojenských objektů, nebyla ministerstva zahraničních věcí a obrany spokojena a po vyjednávání s britskou stranou byla českému kontingentu přislíbena od poloviny roku 2008 účast na provozu nově zřizované *Leadership Academy*, v níž mohou školeným důstojníkům irácké armády a policie nabídnout své zkušenosti se sovětskou vojenskou technikou.⁶ V Afghánistánu kromě polní nemocnice v Kábulu a české části provinčního rekonstrukčního týmu v Badachšanu na severovýchodě země působilo od dubna 2007 rovněž 35 vojáků tzv. *Special Operations Group* AČR v jižní provincii Helmand pod britským velením.⁷ Součinnost vyplývala do února 2007 rovněž ze skutečnosti, že Britové stáli ve vedení celé mezinárodní mise NATO ISAF (*International Security Assistance Force*).

Kromě spolupráce v místě nasazení stojí za zmínku česká účast v britském odzbrojovacím programu pod záštitou OPCW (*Organization for the Prohibitions of Chemical Weapons*),⁸ britský projekt BMATT (*British Military Advisory and Training Team for Central and East Europe*), probíhající ve výcvikovém středisku ve Vyškově, vyslání českých vojáků na výcvik v Královské vojenské akademii v Sandhurstu a dalších vzdělávacích institucích ve Velké Británii, jejich účast na jazykových kurzech pořádaných v součinnosti s Britskou radou nebo společná armádní cvičení, například „Létající nosorožec“ (7. května).⁹ Na britskou žádost byla v roce 2007 rozšířena působnost programu BMATT ze zemí střední a východní Evropy i na vybrané státy zapojené do programu Středomořského dialogu (*Mediterranean Dialogue*) NATO, Irák a Afghánistán a současně byl změněn jeho název.¹⁰

Dvoustranné vztahy v souvislosti s EU

„V bilaterálních vztazích se státy Evropské unie se bude Česká republika zaměřovat mj. na vyhledávání společných priorit, postojů a zájmů a na možnosti spolupráce při jejich prosazování v rámci Unie,“ stanovuje jeden ze starších koncepčních dokumentů české zahraniční politiky.¹¹ Podle zdrojů z MZV se v prostoru mnohostranné politiky, z nichž nejvýznamnějším je bezpochyby EU, odehrává dokonce převážná část dvoustranných vztahů mezi ČR a Velkou Británií. Postoje obou států ve vztahu k EU jsou si dlouhodobě blízké. V roce 2007 se setkávaly v tak klíčových doménách evropské politiky, jako je například možné členství Turecka – které oba státy podporují –, finanční výhled EU, liberalizace vnitřního trhu služeb, reforma zemědělské politiky nebo otázky spojené s francouzským návrhem na ustavení tzv. „Rady moudrých.“¹² Naproti tomu česká vláda se stavěla proti britským výjimkám (*opt-outs*) v reformní *Lisabonské smlouvě* a návrhu úpravy britského rabatu.

Britská strana rovněž projevila zájem o spolupráci na českém předsednictví (2009) – například na MZV se tak v říjnu a listopadu konaly konzultace vrchní ředitelky britského ministerstva zahraničních věcí Shan Morganové. Lze usuzovat, že za britským úsilím o navázání zvláštních vztahů stojí snaha prosazovat národní zájmy na evropském poli, neboť mnohé klíčové domény EU, například reforma zemědělské politiky, do nichž V. Británie výrazně vstupuje, budou v českém předsednictví patřit mezi ústřední témata. Tento proces se v uplynulém roce nicméně teprve rozbíhal a nenabyl významného rozměru. Mezi ČR a Velkou Británií proběhla v souvislosti s nadcházejícím předsednictvím jednání o programu stáží – podobně však byly Českou republikou osloveny i jiné země EU.

Ze své povahy byly dvoustranné vztahy, související s politikou EU, omezeny na výkonnou složku státní moci. Dvoustranná jednání v Bruselu jsou pro svůj „kuloární“ a mnohvrstevný charakter těžko uchopitelná – významnou úlohu sehrávalo za ministerstvo zahraničních věcí stálé zastoupení v Bruselu, ale konalo se i množství neformálních schůzek na úrovni ministrů, politických ředitelů i nižších úředníků na okraji mnohostranných schůzek. Podle údajů MZV byla pro tato neformální jednání hojně využívána setkání Rady pro všeobecné záležitosti a vnější vztahy (GAERC), výkonného orgánu EU v oblasti Společné zahraniční a bezpečnostní politiky, který se skládá z ministrů zahraničních věcí členských zemí. Do procesu dvoustranných vztahů v této doméně vstupovalo i české velvyslanectví v Londýně prostřednictvím vazeb na britskou *Foreign and Commonwealth Office*. Koordinace uvnitř MZV probíhala při pravidelných schůzkách mezi představiteli různých odborů a sekcí, zejména mezi odbory Sekce Evropské unie a tehdejším Odborem států západní Evropy. Neformální setkání v Bruselu probíhala rovněž mezi představiteli dalších ministerstev a Úřadu místopředsedy vlády pro evropské záležitosti. Témata související s EU, zejména připravovaná reformní smlouva, byla i významnou součástí jednání při zahraničních návštěvách na vyšších úrovních, jejichž výsledky se poté promítly do konkrétních zadání MZV a ostatních příslušných ministerstev a úřadů.¹³

Bilaterální návštěvy – obnovení kontinuity vztahů

Hlavním účelem řady zahraničních návštěv na obou stranách bylo podle zdrojů z MZV, kromě již zmíněného tématu evropské reformní smlouvy, především obnovit na provizoriem předešlého podzimu přerušenu kontinuitu vztahů na vyšší úrovni a navázat nové osobní kontakty.¹⁴ V tomto ohledu byla nepochybně významná návštěva předsedy vlády, ministra zahraničních věcí a prezidenta V. Klause ve dnech 7.–9. listopadu, při níž se setkali s královnou Alžbětou II., předsedou vlády Gordonem Brownem, ministrem zahraničních věcí Davidem Milibandem, předsedkyněmi obou komor britského parlamentu Harriet Harmanovou a baronkou Helene Haymanovou a mj. též s vrcholnými představiteli severoirské vlády Ianem Paisleym a Martinem McGuinessem. Návštěva měla charakter tzv. *guest of government visit*, druhého nejvýznamnějšího stupně po návštěvě státní. Plánována byla standardním způsobem, tedy za součinnosti MZV, českého velvyslanectví v Londýně a Kanceláře prezidenta republiky. Výčet vládních setkání uvedených výše uzavírá prosincová pracovní návštěva v Londýně ministryně obrany V. Parkanové. Původně plánovaná pracovní návštěva

místopředsedy vlády A. Vondry (10.–11. října) byla bez udání důvodu odložena. Ministr Vondra nakonec V. Británii navštívil soukromě.¹⁵

Proces zahraniční politiky ve dvoustranných vztazích tak byl ovlivněn působením „dynamické struktury“ politiky vnitřní – dočasným mandátem předešlé české vlády a snahou uvést intenzitu vztahů na běžnou úroveň v průběhu roku 2007. Vládní změny (včetně výměny ministerského předsedy) ve Velké Británii se na dvoustranných vztazích význačněji neodrazily. Výjimkou bylo zkrácení procesu plánování prezidentovy návštěvy ve V. Británii pro možnost konání parlamentních voleb na podzim 2007 – po jistou dobu nebyla britská strana schopna zaručit, že se prezidentovo setkání s britským ministerským předsedou uskuteční.

Ekonomické a kulturní vztahy

Ekonomická a kulturní diplomacie ve vztahu k Velké Británii byly vedeny standardními způsoby, pojednanými ve zvláštních kapitolách. Zahraniční obchod mezi oběma státy v posledních letech každoročně narůstá a od roku 2001 vykazuje ČR vzhledem k V. Británii, která se umísťuje v první desítce nejvýznamnějších obchodních partnerů, kladnou bilanci.¹⁶ V roce 2007 byly tyto trendy potvrzeny. Za zmínku stojí nové vyšetřování korupce při výběrovém řízení na nákup stíhacích letounů českým státem, ve kterém v roce 2001 zvítězilo švédsko-britské konsorcium BAE Systems/Saab. Díky probíhající spolupráci českých, britských a švédských úřadů je možno toto téma vyléčit jako samostatnou doménu zahraniční politiky na nižší úrovni.¹⁷ Na stejnou rovinu je možno umístit i britské poskytnutí právní pomoci českému státnímu zastupitelství v souvislosti s vyšetřováním podnikatelské činnosti bývalého poslance Michala Krause v Ghaně a právě ve V. Británii.¹⁸

Dvěma klíčovými tématy kulturní diplomacie v roce 2007 byly oslavy 400. výročí narození grafika Václava Hollara (1607–1677)¹⁹ a 30. výročí podpisu Charty 77.²⁰ Rovněž se konaly přípravy tzv. „české sezóny“ v Edinburghu, plánované na rok 2008 za účasti města a tamního honorárního konzulátu. Příkladem činnosti Českého centra v Londýně byla i spoluorganizace návštěvy kurátorů předních britských galerií v ČR. Ministerstvo kultury se neúspěšně pokoušelo získat zpět do sbírky Moravské galerie v Brně sochu *Torzo kráčejíci ženy* od Wilhelma Lehmbrucka, původně umístěnou ve vile Tugendhat, která byla po navrácení původnímu majiteli 5. února dražena v londýnské síni Sotheby's.²¹

IDENTIFIKACE A CHARAKTERISTIKA HLAVNÍCH AKTÉRŮ ČESKÉ ZAHRANIČNÍ POLITIKY VŮČI VELKÉ BRITÁNII

Státní aktéři

Do procesu zahraniční politiky v doméně bezpečnostní spolupráce s V. Británií zasahovala především ministerstva obrany a zahraničních věcí v součinnosti s Generálním štábem AČR. Na úrovni odborů a sekcí šlo zejména o Odbor států západní Evropy a bezpečnostní politiky (MZV) a Sekce obranné politiky a strategie (MO). Na MZV se příslušnou agendou zabýval především Odbor bezpečnostní politiky, při-

čemž Odbor států západní Evropy (nově přejmenovaný na Odbor států severní a východní Evropy) zajišťoval prostřednictvím českého velvyslanectví v Londýně zprávy z Velké Británie. Vzhledem ke geografickému zasazení společných vojenských operací do procesu vstupovaly a podobnou úlohu plnily i Odbor Blízkého východu a severní Afriky a Odbor států Asie a Pacifiku, prostředkující zprávy ze zastupitelských úřadů v Bagdádu a Kábulu. Vzájemný vztah mezi ministerstvy – který nutně nebyl harmonický – dobře ilustruje příklad jednání o rozsahu a povaze účasti českého kontingentu v Iráku. Když Generální štáb AČR zjistil, že čeští vojáci jsou plněním strážnických úkolů přetížení, navrhl MO zvýšení velikosti kontingentu v roce 2008 až na 120 osob. MZV s tímto návrhem, ještě než byl předložen vládě, vyjádřilo nesouhlas a doporučilo nanejvýš zachování tehdejšího stavu a jeho možné snižování, pokud se povaha úkolů nezmění.²² S novým návrhem britské strany potom ministerstva vyjádřila souhlas a předložila návrh na snížení počtu osob na 50. Konečné slovo, a tedy hlavní úlohu v rozhodovacím procesu, nakonec sehrála vláda, která velikost kontingentu s platností od poloviny roku 2008 snížila na 20 osob. Na ministerské a vládní úrovni byla bezpečnost i tématem schůzek při zahraničních návštěvách na obou stranách. Zejména je zde možno zmínit se o několikahodinové pracovní návštěvě předsedy vlády M. Topolánka v Londýně (13. června), návštěvě ministra K. Schwarzenberga (17.–19. července), za které se sešel s nově jmenovaným ministrem zahraničních věcí D. Milibandem a náměstkem ministra obrany Robertem Ainsworthem (ministr Des Browne plánovanou schůzku z naléhavých důvodů zrušil), a o pražském setkání ministra pro EU Geoffa Hoona (6. června) s ministrem Schwarzenbergem a místopředsedou vlády Vondrou, při němž české straně nabídl prohlídku radaru včasného varování ve Fylingdales, který je součástí systému raketové obrany. Poslední významnou státní institucí, jež vstoupila do rozhodovacího procesu, byl potom Parlament ČR, vzhledem ke své ústavní pravomoci vyslovit souhlas s pobytem ozbrojených sil na území České republiky, v tomto případě v souvislosti s jejich účastí na výcvikových kurzech BMATT (o jejichž konání, podobně jako ostatních vojenských cvičení, je dopředu informován), a s vysláním českých jednotek do zahraničí, zde v souvislosti s operacemi v Afghánistánu a Iráku. Návrh předem projednávaly příslušné výbory – Výbor pro obranu (Poslanecká sněmovna) a Výbor pro zahraniční věci, obranu a bezpečnost (Senát). Návrh působení sil a prostředků AČR bral na vědomí Zahraniční výbor Poslanecké sněmovny.²³

V nástinu procesu zahraniční politiky v doménách bezpečnostní spolupráce a otázek souvisejících s EU je nutné zmínit Parlament ČR, byť pouze v souvislosti se schvalováním rozhodnutí vlády, dotýkajících se obrany a bezpečnosti.²⁴ Kromě tohoto vstupu do rozhodovacího procesu se parlament účastnil dvoustranných jednání vysláním několika delegací, jejichž oborové zaměření poukazuje na další témata, která byla ve vztazích s Velkou Británií předmětem jednání. V roce 2007 tam byli vysláni zástupci sněmovního Kontrolního výboru (únor), senátní Komise pro sdělovací prostředky (17.–20. dubna) a sněmovního Petičního výboru, cílem jehož návštěvy nebyl celobritský parlament ve Westminsteru, ale Skotské shromáždění v Edinburghu. V březnu se konalo v Poslanecké sněmovně setkání s delegací Výbou pro obranu britské Dolní sněmovny.

Nestátní a podstátní aktéři

Podle českého velvyslanectví v Londýně je o spolupráci podstátních aktérů na různých úrovních – obcí a měst, krajů (VÚSC) nebo univerzit, které jsou veřejnoprávními korporacemi (např. prostřednictvím dvoustranně sjednávaných dohod v rámci evropského programu ERASMUS)²⁵ – rostoucí zájem.²⁶ Zatímco partnerství mezi městy je obecně velmi rozšířeno, navazování vztahů mezi kraji a britskými hrabstvími je s ohledem na poměrně krátkou existenci VÚSC a upřednostňování spolupráce v přeshraničních regionech rozsahem omezenější.²⁷ Zastupitelský úřad v Londýně byl poměrně činný (v rámci tzv. *twinningu*) v prostředkování spolupráce mezi podstátními i nestátními aktéry. Nabízí za tímto účelem své internetové stránky k „inzerci“ a pořádá semináře i návštěvy britských hrabství.

Zvláštní kapitolou byly dvoustranné zahraniční vztahy politických stran. V roce 2007 se rozvinuly vztahy zejména mezi ODS a britskými konzervativci.²⁸ Pod hlavičkou Hnutí pro Evropskou reformu (*Movement for European Reform*, MER), které by se po volbách do Evropského parlamentu v roce 2009 mělo proměnit ve společnou politickou stranu, byly uspořádány dvě konference, ve V. Británii (6. března) a v ČR (14. září).²⁹ Kromě toho se uskutečnilo několik stranických návštěv mezi ODS, ČSSD a jejich britskými partnery.³⁰ S vůdcem britské opozice Davidem Cameronem se vzhledem k ideové spřízněnosti ODS a Konzervativní strany při svých návštěvách setkali i předseda vlády M. Topolánek (13. června) a prezident V. Klaus (7. listopadu). Předseda ČSSD J. Paroubek jako předseda nejsilnější opoziční strany kromě toho hovořil 5. února s britskou velvyslankyní L. Duffieldovou o dvoustranných vztazích a *Evropské ústavní smlouvě* a stejná témata byla předmětem pracovní večeře s ministrem pro EU G. Hoonem při jeho pražské návštěvě (6. března).

ZAHRA NIČNÍ POLITIKA VŮČI VELKÉ BRITÁNII VE VEŘEJNÉM, POLITICKÉM A MEDIÁLNÍM PROSTORU

Určitou nevýraznost domén dvoustranných vztahů s Velkou Británií dokládá nejen poměrně úzká skupina politických aktérů, kteří byli do procesu zahraniční politiky na české straně zapojeni, ale i relativní nezájem aktérů společenských a „mlčení“ sdělovacích prostředků, jež bylo prolamováno v souvislosti s tématy, jež se bezprostředně dotýkala vnitřní politiky – například vyšetřování korupce při nákupu stíhacích letadel BAE Systems/Saab –, nebo mimořádnými událostmi, například návštěvou britské princezny Anny. Nutno podotknout, že ani v jednom případě nelze hovořit o veřejné diskusi, v níž by byly patrné polarizované postoje ve vztahu k vedení české zahraniční politiky vůči Velké Británii. Zvýšený zájem vyvolalo také prohlášení ministra K. Schwarzenberga o možném stažení českého kontingentu z Iráku, nicméně lze usuzovat, že pokud bylo – podobně jako sama otázka působení AČR v této zemi – vůbec vnímáno v kontextu dvoustranných vztahů s V. Británií, potom jen velmi okrajově.

ZÁVĚR

Dvoustranné vztahy mezi Českou republikou a Spojeným královstvím Velké Británie a Severního Irsku jsou dlouhodobě na stále – velmi dobré – úrovni. Ve sledovaném roce 2007 nevyvstala v těchto vztazích žádná výrazná, neočekávaná a kontroverzní témata, ani nedošlo ke změně jejich povahy. Nedostává se proto měřítek pro srovnání, ať už synchronního nebo diachronního –, ve vztahu k uchopení témat, která jsou předmětem kontroverze, v minulých letech nebo v porovnání vzájemném, čímž jsou možnosti hodnocení vedení české zahraniční politiky ve vztahu k Velké Británii významně omezeny. V meziročním srovnání lze konstatovat, že do dvoustranných vztahů se promítla na úrovni „dynamické struktury“ zahraniční politiky vnitropolitická situace v ČR. Nárůst se projevil jak v počtu uskutečněných zahraničních návštěv, tak v jejich úrovni. Malá „přitažlivost“ řešených otázek, z nichž velká část se dotýkala EU, kde se podle MZV odehrává převážná část zahraničních vztahů mezi oběma zeměmi, nicméně vedla k tomu, že témata nedoprovázela polarizovaná politická diskuse, ani se nestala předmětem zájmu širšího veřejného diskurzu.

Poznámky

- ¹ Na ryze instituční úrovni byl znovuotevřen honorární konzulát v severoirském Belfastu (11. listopadu) kromě již dříve otevřených honorárních konzulátů ve velšském Cardiffu a skotském Edinburghu. Podle zprávy ČTK ze stejného dne vysvětlilo ministerstvo zahraničních věcí tento trend rostoucím počtem českých občanů, kteří se po odstranění překážek volnému pohybu osob dlouhodobě ve Velké Británii zdržují.
- ² Pouze *Koncepce zahraniční politiky České republiky na léta 2003–2006*, jejíž aktualizace se v roce 2007 neuskutečnila, hovoří o „rozvíjení těsných vztahů se všemi evropskými členskými státy NATO a se státy Evropské unie“. Dostupné on-line: (www.mzv.cz/servis/soubor.asp?id=4191).
- ³ Nutno předeslat, že z omezeného zájmu tisku vyplynuly jisté metodologické obtíže, protože tím byl omezen přístup k dostupným zdrojům, z nichž bylo možno při zpracovávání tématu čerpat. (Ne)přitažlivost domén tak neovlivňuje pouze míru zapojení různých aktérů, ale i možnosti jejich zkoumání.
- ⁴ Zahraniční nasazení AČR v roce 2007 bylo vymezeno vládním rozhodnutím č. 1114 přijatým 4. 10. 2006, které 2. listopadu schválil Senát a 5. prosince Poslanecká sněmovna. Český kontingent se do Iráku postupně přesunul na přelomu roku.
- ⁵ Britové plánovali snížit počet vojáků v Iráku z přibližně 7000 na počátku roku 2007 na méně než polovinu v první polovině roku 2008 a do konce roku 2007 předat Basru jednotkám irácké armády. Toto stahování je vysvětlováno dlouhodobým zlepšováním bezpečnostní situace v této části země a úsilím přeskupit dostupné zdroje do Afghánistánu.
- ⁶ Původní nespokojenost s úkolem ochrany vojenských objektů byla prostředkována britské straně MZV a MO. Britský návrh spolupráce na *Leadership Academy* nicméně MZV obdrželo necelý týden po vystoupení ministra K. Schwarzenberga v *Otázkách Václava Moravce*, v nichž naznačil možnost stažení českého kontingentu.
- ⁷ Vláda rovněž schválila na svém zasedání 22. 8. 2007 vyslání samostatného provinčního rekonstrukčního týmu do provincie Lógar, kde by měl působit pod americkým velením ISAF *Regional Command – East*. Podle údajů MO, dostupných on-line: (www.army.cz/scripts/detail.php?pgid=69, citováno 14. 11. 2007).

- ⁸ Česká republika spolu s V. Británií poskytuje prostředky Ruské federaci na likvidaci přiznaných zásob nervových látek. Každoroční český příspěvek ve výši přibližně 2 mil. Kč je cílen na zásoby umístěné v uralské základně Šučje.
- ⁹ Kromě toho je od roku 1996 ke Generálnímu štábu AČR přidělen generál britské armády v úloze poradce při její reformě. V roce 2007 se konala vrcholná armádní schůzka – náčelník Generálního štábu Vlastimil Pícek navštívil Velkou Británii 10.–12. června.
- ¹⁰ Dne 31. května podepsala ministryně obrany Vlasta Parkanová a britská velvyslankyně Linda Duffieldová Změnu č. 1 memoranda o porozumění obou zemí o zřízení výcvikového týmu BMATT z 25. 7. 2000. Ministerstvo obrany poté podalo návrh k přijetí tohoto rozšíření vládě, která jej schválila 27. června (Usnesení č. 711). Na doporučení příslušných výborů doporučení schválila jak Poslanecká sněmovna (19. října), tak Senát (20. září).
- ¹¹ *Koncepce zahraniční politiky České republiky na léta 2003–2006*, op. cit.
- ¹² Názorovou shodu se současným vývojem EU vyzdvihl např. předseda vlády M. Topolánek v projevu u příležitosti státního svátku V. Británie – narozenin královny Alžběty II. – na britském velvyslancectví. *Projev předsedy vlády ČR Mirka Topolánka u příležitosti státního svátku Velké Británie*. Úřad vlády ČR. Dostupné on-line: (www.vlada.cz/scripts/detail.php?id=23412, citováno 13. 11. 2007).
- ¹³ 6. března hovořil v Praze o evropské ústavní smlouvě britský ministr pro EU Geoff Hoon na pracovní snídani s místopředsedou vlády pro evropské záležitosti A. Vondrou a v odpoledních hodinách s ministrem K. Schwarzenbergem. Evropská smlouva, rozpočet a reforma zemědělské politiky byla rovněž tématy rozhovorů předsedy vlády M. Topolánka a místopředsedy vlády A. Vondry s místopředsedou britské vlády Johnem Prescottem za jeho pražské návštěvy 10.–11. dubna. Na nižší úrovni jednal o ústavní smlouvě v únoru v Praze ředitel kabinetního Evropského sekretariátu.
- ¹⁴ Kontakty na úrovni ministerstva a diplomatické služby politickou situaci samozřejmě narušeny nebyly. Ve druhé polovině roku 2006 navštívil V. Británii i první náměstek ministra zahraničních věcí T. Pojar.
- ¹⁵ Významnou událostí, která rovněž stojí za zmínku, byla návštěva britské princezny Anny v ČR (14.–16. října), která se setkala s prezidentem V. Klausem a mj. slavnostně otevřela program Britských studií na Fakultě sociálních věd UK v Praze. V březnu navštívil Prahu také Výbor pro obranu Dolní sněmovny britského Parlamentu.
- ¹⁶ Podle údajů ministerstva průmyslu a obchodu za první tři čtvrtletí roku 2007 dosáhl obrat zahraničního obchodu s Velkou Británií 135,6 mld. Kč a byla vykázána kladná bilance +45,2 mld. Kč, což se zdá potvrzovat výše zmíněné trendy – v roce 2006 činil celkový objem obchodu 157,2 mld. Kč a bilance +47,4 mld. Kč. Statistika dostupná on-line: (www.businessinfo.cz/cz/sti/velka-britanie-obchodni-a-ekonomicka-spoluprace-s-cr/7/1000687/).
- ¹⁷ Nákup 24 strojů JAS-39 Gripen vyráběných firmou Saab, v níž britská zbrojařská společnost BAE vlastní pětinový podíl, byl vládou ČR zrušen po povodních v roce 2002. Vláda nakonec přistoupila k desetiletému pronájmu těchto strojů na základě smlouvy se švédským státem, podepsané v roce 2004 (letouny byly dodány následující rok). Ještě než Policie ČR odložený případ znovu otevřela (podnět k šetření vzešel v roce 2001 od senátora Michaela Žantovského), byly britským vyšetřovatelům rozhodnutím Nejvyššího státního zastupitelství poskytnuty výpisy bankovních účtů. Znovuotevření případu bylo oznámeno Útvarem odhalování korupce a finanční kriminality PČR 26. 2. 2007. Téhož dne zahájilo vyšetřování okolností jak neuskutečněního prodeje, tak pozdějšího pronájmu i švédské vrchní státní zastupitelství. Podle dokumentů, které odvíšila švédská televize SVT, měl být jedním z prostředníků, nabízejících úplatky českým politikům před neuskutečněním prodejem Gripenů, i Richard Háva z Ompolu. Ve druhém zmiňovaném dokumentu prohlásil bývalý ministr zahraničních věcí Jan Kavan (ČSSD), že „předávání peněz [v souvislosti s výběrovým řízením na stíhací letouny]... bylo dobře známým tajemstvím“. Později své vyjádření prohlásil za pouhou spekulaci. *V Česku se vyšetřování Gripenů otevře, jen pokud budou nové důkazy*. Česká tisková kancelář, 21. 2. 2007; *Protikorupční policie obnovila vyšetřování nákupu Gripenů*. Česká tisková kancelář, 26. 2. 2007; *Kavan hovořil v souvislosti s Gripeny o korupci*. Česká tisková kancelář, 27. 2. 2007.
- ¹⁸ Srv. *Z Británie přišla právní pomoc v kakaové aféře exposlance Krause*. Česká tisková kancelář, 15. 8. 2007.

- ¹⁹ Hollar je ve Velké Británii znám především dobovými zpodobněními Londýna. Připomínkové události – zejména slavnostní večer 26. března – byly připravovány českým velvyslanectvím v Londýně a Českým centrem. Na britské straně byly zaštitěny předsedy Dolní sněmovny Parlamentu Michaelem Martinem a H. Harmanovou (v průběhu roku došlo v této funkci k výměně) a Edwardem Fitzalan-Howardem, vévodou z Norfolků a hrabětem z Arundelu. Ve službách jeho předka Hollar působil.
- ²⁰ K němu byly za spoluúčasti Českého centra uspořádány zejména koncert Plastic People of the Universe ve vyprodané Queen Elizabeth Hall (24. ledna) a debatní večer (30. dubna), jehož se zúčastnili mj. V. Havel, Jiří Dienstbier, Pavel Landovský, Pavel Seifert, Timothy G. Ash a Roger Scruton (Havel s Landovským zde mj. sehráli scénu ze hry *Audience*).
- ²¹ *Sochu z vily Tugendhat koupil neznámý sběratel za milion liber*. Česká tisková kancelář, 5. 2. 2007.
- ²² S tímto rozhodnutím se plně shodoval ministr K. Schwarzenberg v již zmiňovaném pořadu *Otázky Václava Moravce* (7. října).
- ²³ Tento návrh byl v Poslanecké sněmovně i Senátu schválen 5. prosince. Podle zdrojů z MZV byl vládou představen v takové podobě, aby bylo zajištěno jeho hladké schválení v obou komorách, ke kterému také došlo.
- ²⁴ Soudě podle zápisů z jednání Zahraničního a Evropského výboru a Výboru pro obranu Poslanecké sněmovny se kromě této otázky dvoustranné vztahy mezi Českou republikou a Velkou Británií na pořadu jednání neobjevily. Podle zápisů ze Senátu hovořil místopředseda vlády A. Vondra 11. dubna o svých schůzkách s Johnem Prescottem a Geoffem Hoonem (viz výše) na schůzi Výboru pro zahraniční věci, obranu a bezpečnost a na zasedáních Výboru pro záležitosti Evropské unie. Na schůzích parlamentního Výboru pro evropské záležitosti byli zákonodárci pravidelně zpravováni o českých pozicích k otázkám EU, týkajících se mj. Velké Británie – zejména výjimek v reformní smlouvě, zdali tam bude přijímána v referendu, a otázky návrhu snížení britského rabatu. Kromě toho členové senátního VEZ schválili 28. listopadu zařazení V. Británie do plánovaného seznamu zemí, které hodlají navštívit v roce 2008.
- ²⁵ Přestože nejde o výsledek dvoustranných jednání, stojí za zmínku, že v roce 2007 uvažovala University of Cambridge o obnově dříve slavné katedry bohemistiky a na Fakultě sociálních věd UK v Praze byl otevřen program Britských studií. Naproti tomu Britská rada přestala v ČR udělovat tzv. Cheveningova stipendia.
- ²⁶ Internetová stránka českého velvyslanectví v Londýně. On-line: (www.mzv.cz/www/default.asp?id=40748&ido=18266&idj=1&amb=153&ParentIDO=15422, citováno 14. 11. 2007).
- ²⁷ V namátkou vybraných příkladech partnerství Brna a Leedsu, a Plzeňského kraje a Northamptonshire, se vzájemné vztahy v roce 2007 soustředily na oblasti rozvoje, kulturní výměny a školství (studentské výměny). Brno a Leeds kromě toho spolupracují i v rámci mnohostranné sítě evropských měst EUROCITIES. V obou případech se rovněž uskutečnily vzájemné návštěvy. Významnou událostí z hlediska vztahů na místní úrovni byla i britským velvyslanectvím uspořádaná návštěva Asociace londýnských starostů v Praze a v Hradci Králové ve druhé polovině března.
- ²⁸ Britský tisk přítom poukázal na rozkol mezi postojem šéfa konzervativců D. Camerona, který je zastáncem tzv. „zelené politiky“ – ve Velké Británii panuje poměrně široká shoda v této otázce a od britského předsednictví v EU (2005) je řešení problému klimatických změn i jednou z vládních zahraničněpolitických priorit – a českou ODS. Ze stejného důvodu se na půdě Parlamentu spojení vysmíval i ministerský předseda Tony Blair. *Podle britského tisku Cameron změkčil postoj k EU*. Česká tisková kancelář, 6. 3. 2007; *Blair se Cameronovi posmíval v parlamentu za spojení s ODS*. Česká tisková kancelář, 7. 3. 2007.
- ²⁹ William Hague to potvrdil mj. na druhé zmíněné konferenci (podle zprávy ODS). On-line: (www.ods.cz/akce/konference/MER/index.php, citováno 14. 11. 2007).
- ³⁰ A. Vondra (ODS) se soukromě zúčastnil stranické konference Konzervativní strany v Blackpoolu, předseda ČSSD J. Paroubek byl naproti tomu hostem na konferenci Labour Party. Stínový ministr zahraničních věcí W. Hague se zúčastnil zářijové stranické konference ODS.